

ПРОУЧВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ НА СТУДЕНТИ ОТ СПЕЦИАЛНОСТИТЕ „МЕДИЦИНСКА СЕСТРА“ И „АКУШЕРКА“ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ЗДРАВНО-СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ЗА ДЕЦА И СЕМЕЙСТВА

Даниела Тасева, Катя Василева

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна,
Филиал - Велико Търново

SURVEY OF ATTITUDES OF NURSE AND MIDWIFE UNIVERSITY STUDENTS FOR PROVISION OF HEALTH AND SOCIAL SERVICES FOR CHILDREN AND FAMILIES

Daniela Taseva, Katya Vasileva

Medical University “Prof. Dr. Paraskev Stoyanov”, Varna Branch Campus - Veliko Tarnovo

РЕЗЮМЕ

Шансовете за здравето на хората са тясно свързани с условията, при които те се раждат и живеят. Деинституционализацията на децата до 18 години включва дейности по осигуряване на живот в общността за всяко дете чрез изграждане на система от услуги и мерки, осигуряваща превенция на изоставянето.

Целта на настоящото проучване е да се установят факторите, повлияващи избора на професия и готовността на медицинските сестри и акушерки за предоставяне на здравно-социални услуги по превенция на изоставянето на децата, в подкрепа на семействата на деца с медицински риск в семейна среда.

Материал и методи: За целта на настоящото изследване бе проучено мнението на 40 студенти от специалностите „Медицинска сестра“ и „Акушерка“, записани за учебната 2015/2016 година във Филиал – Велико Търново на средна възраст 28,7 години. Използвани са документален метод, анкетно социологическо проучване с 9 въпроса и графичен анализ.

Резултати и обсъждане: Данните от проведеното проучване сочат, че 37,7% от респондентите са избрали тази професия, защото биха имали успешна бъдеща реализация. При всички медицински сестри изборът на професия е по първо желание и по-малко от половината (40%) от акушерките са реализирали своя пръв профе-

ABSTRACT

The chances for human health are closely related to the conditions under which they are born and they live. The deinstitutionalization of children up to 18 years includes activities for providing community living for every child by establishing a system of services and measures ensuring the prevention of abandonment.

Aim: The aim of this study is to identify the factors influencing career choices and the willingness of nurses and midwives to provide health and social services for prevention of abandonment of children, supporting families of children with medical risk in the family environment.

Material and Methods: For the purpose of this study we examined the opinion of 40 nurse and midwife university students enrolled for the school year 2015/2016 in the branch campus - Veliko Tarnovo, with mean age of 28.7 years. Documentary method, a 9-item questionnaire and graphical analysis are used.

Results and discussion: The data from this survey shows that 37.7% of respondents chose this profession because they would have a successful future realization. The choice of profession of all of the nurses is the first desire and less than half (40%) of midwives have made their first career choice. Sixty percent of all students say they would work with children with disabilities, 63% of them are partly familiar with the problems of families who raise children with disabilities.

Conclusions: Based on the motivated professional choice and the positive attitude of students to the prob-

сионален избор. Шестдесет процента от всички студенти заявяват, че биха работили с деца с увреждания, като 63% от тях са запознати отчасти с проблемите на семейства, в които се отглеждат деца с увреждания.

Изводи: Изхождайки от мотивирания професионален избор и положителната нагласа на студентите към проблемите на децата в риск, е необходимо да се актуализира учебната програма по клинична практика и да се въведе факултативна дисциплина „Ранна интервенция в детската възраст“ в учебния план.

Ключови думи: студенти, медицинска сестра, акушерка, интегрирани здравно-социални услуги

УВОД

Ранното детство е удивителен период, през който се формират здравето, поведението и способността на детето да учи. Именно затова първите години от живота са огромна възможност да се реализират правата на децата в полза на самите тях, на обществото и на света. Ранното детско развитие включва цялата необходима подкрепа за детето, за да може да бъде реализирано правото му на оцеляване, закрила и грижа, които да му гарантират най-доброто развитие. Според изследвания, извършени от фондация „За нашите деца“, страната ни губи близо 0,2% от brutния си вътрешен продукт от нереализиран потенциал за развитие на децата, поради бедност, недохранване и неучастие в предучилищното образование. Ранната превенция има много по-ниска цена от тази, която би се платила по-късно за преодоляване на вече съществуващи здравни и социални проблеми.

В Концепцията „Цели за здраве 2020“ (приета от Министерски съвет на 18 февруари 2015 година, ДВ бр. 14 от 20.02.2015 год.) се визира, че „за подобряване здравето на децата е необходимо да се положат усилия за обединение в една интегрална съвкупност на твърде различаващи се области на интервенции, които изискват различна компетентност – промотивни, профилактични, социални и психологически мерки, подобряване на диагностиката и лечението, обучение и квалификация на медицинския персонал, училището и цялото население, изграждане на социални връзки и комуникации и укрепване на организационната мрежа между различни правителствени и неправителствени институции“.

lems of children at risk and in implementation of the strategic documents, it is necessary to update the programme of studies in clinical practice and to introduce an optional subject “Early childhood intervention” in the programme of studies.

Keywords: students, nurse, midwife, integrated health and social services

България има установени традиции в осигуряване на най-благоприятни условия за развитие на малките деца и подкрепа на семействата. Развита е политиката за закрила на семейства и деца в риск. Положителен пример в това отношение е реализиране процеса на деинституционализация, който не се ограничава само до извеждане на децата от институциите, а включва предотвратяване на настаняването им в институциите и създаване на нови възможности за децата и семействата да получат подкрепа в общността.

Целта на настоящото проучване е да се установят факторите, повлияващи избора на професия и готовността на медицинските сестри и акушерки за предоставяне на здравно-социални услуги по превенция на изоставянето на децата, в подкрепа на семействата на деца с медицински риск в семейна среда.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

За целта на настоящото изследване бе проучено мнението на 40 студенти от специалностите „Медицинска сестра“ и „Акушерка“, записани за учебната 2015/2016 година във Филиал – Велико Търново на средна възраст 28,7 години. Използвани са документален метод, анкетно социологическо проучване с 9 въпроса и графичен анализ.

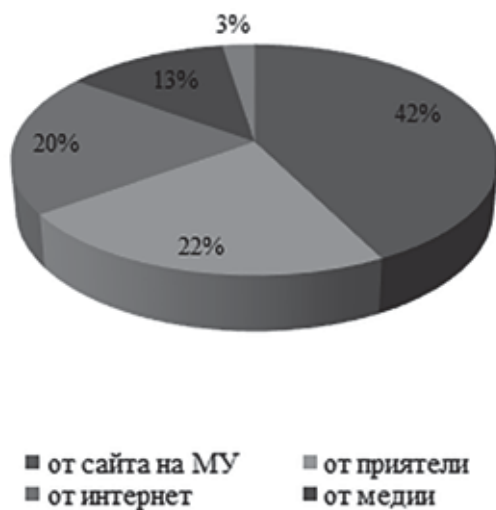
РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

От проведеното проучване се установи, че 56% от студентите са посочили възможността за добра реализация като основен мотив за избор на професия, 32% са избрали професията за да оказват помощ на хората и споделят, че това

са професии с престиж и бъдеще, а за 12% това е сбъдната мечта.

Като основни източници за получаване на информация относно кандидатстването им, голям дял, 42% от анкетираните, посочиха сайта на Медицински университет - Варна, 22% посочват като източници приятели, от интернет са информирани 20%, от медии 13% и от други източници информация са получили 3% (Фиг. 1).

От къде получихте информация за КСК на МУ?

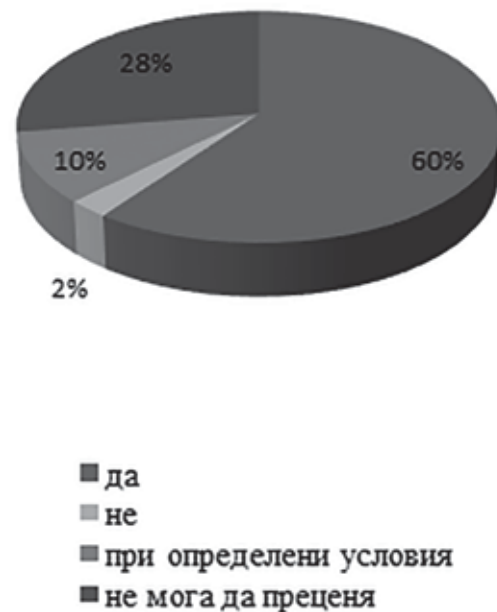

Фиг. 1

На въпроса, биха ли работили с деца с увреждания, прави впечатление, че значителен процент (60%) от студентите отговарят утвърдително „да“, 28% не могат да преценят, 10% биха работили, но при определени условия и само 2% дават отговор „не“. От изнесените данни е видно, че голяма част от бъдещите медицински сестри и акушерки определено имат нагласа за работа с деца с увреждания. Считаме, че този резултат се дължи на факта, че 40% от студентите са майки с деца, като присъщият им майчин инстинкт, състрадателност и съпричастност към съдбата на тези деца, неминуемо са повлияли на техния избор (Фиг. 2).

В анкетата бе включен въпрос, от който да получим информация за познанията на студентите, относно местата за отглеждане на децата с увреждания. След анализа е видно, че 65% от анкетираните са отговорили, че това са Центровете за настаняване от семеен тип (ЦНСТ), 27% смятат, че тези деца се отглеждат в семействата си и само 8% не са информирани. Високият процент на ин-

Бихте ли работили с деца с увреждания?

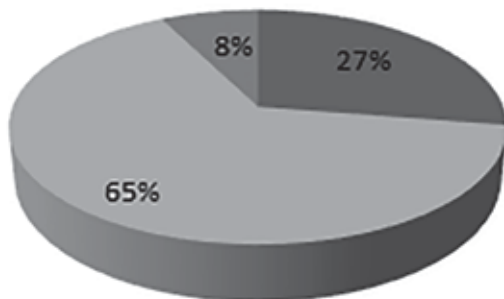
Фиг. 2

формираност е в резултат на активното участие от страна на медиите в представянето на процеса на деинституционализация и повишената обществена ангажираност на населението към тези групи. Изградените ЦНСТ, където живеят тези деца се намират в големите градове, което дава възможност за социализиране и развитие на потенциала им (Фиг. 3).

През последните години вниманието на обществеността е ангажирано предимно с децата, отглеждани и възпитавани в институции и по-малко с проблемите на децата с увреждания, отглеждани в семейната си среда. Показател за това са и отговорите, дадени от анкетираните на въпроса: „Знаете ли какви са проблемите на семействата, които отглеждат деца с увреждания?“ Според анализа на данните, само 30% от студентите са наясно с тези проблеми, 7% отговарят „не“ и „отчасти“ запознати с проблемите са 63% от студентите (Фиг. 4).

В Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България“ (приета на заседание на МС на 24 февруари 2010 год.), като основна цел е заложена гарантиране правото на децата на семейна среда и на достъп до качествена грижа и услуги според индивидуалните им потребности. В резултат на изпълнението към настоящия момент, Министер-

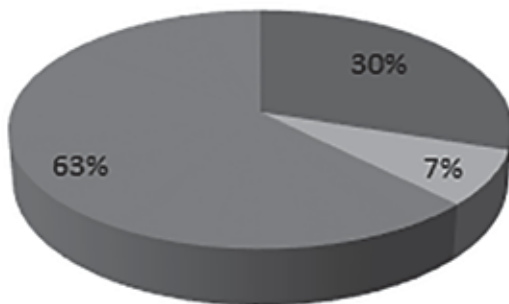
Знаете ли къде се отглеждат деца с увреждания и не са в семейната си среда?

- в дом за деца
- в центрове за деца
- не зная

Фиг. 3

Знаете ли какви са проблемите на семействата, които отглеждат деца с увреждания?

- да
- не
- отчасти

Фиг. 4

ството на здравеопазването (МЗ) отчита, че са закрити всички Домове за деца с увреждания и значително е намален броят на децата, настанени в ДМСГД (Дом за медико-социални грижи

за деца). По информация на МЗ към настоящия момент в ДМСГД се отглеждат и възпитават 730 деца, а през 2010 година техният брой е бил 2,300. Децата, изведени от институции, за които не е намерена подходяща семейна среда са настанени в изградените 149 ЦНСТ и за същите е осигурена възможност да ползват услугите на 37 Дневни центъра за деца с увреждания и 34 нови ЦСРИ.

Акцент в политиката на МЗ през следващите години ще бъде въвеждането в лечебните заведения на модерен подход към здравната грижа, като част от комплексните мерки за подкрепа на семействата преди, по време, на и след раждането на децата им.

За реализирането им ще е необходимо:

- да се подготви медицински персонал за работа в новите интегрирани здравно-социални услуги за работа с деца със специфични потребности;
- обучение по превенция на изоставянето на деца на персонала в Родилни отделения, специалисти по акушерство и гинекология;
- създаване на мултидисциплинарни екипи за работа със семейства на новородени деца с увреждания.

Развитието на интегрираните грижи е предизвикателство не само за България, но и за останалите страни в световен мащаб, както от гледна точка на пациентите и здравните специалисти, така и по отношение управлението на ресурсите за предоставянето на здравни и социални услуги. Прилагането им отговаря на предизвикателството на времето.

ИЗВОДИ

Отчитайки желанието за работа на бъдещите медицински сестри и акушерки с деца с увреждания и непознаването в пълна степен на проблемите, които стоят пред семействата с такива деца и перспективата за изграждане на система от здравно-социални услуги, бихме извели следните препоръки:

1. В процеса на обучение на специалистите в направление „Здравни грижи“ е необходимо да се формира нов начин на мислене, освободен от професионални и институционални граници в името на най-добрия интерес на детето.
2. Да бъдат адаптирани и осъвременени съществуващите учебни планове. В тази връзка предлагаме да се включи като избираема дисциплина „Превенция на изоставянето“ в рамките на 15 часа през зимен семестър на III-ти

курс за специалностите „Медицинска сестра“ и „Акушерка“.

3. Да бъдат актуализирани базите за провеждане на Клиничната практика на специалностите „Медицинска сестра“ и „Акушерка“, като се включат новоразкритите здравно-социални услуги за деца и семейства.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За реализирането на успешна здравна политика с акцент подобряване качеството на живот на децата, е необходим обучен и добре подготвен медицински персонал за предоставяне на ефективни интегрирани здравно-социални услуги на деца с увреждания и техните семейства.

БИБЛИОГРАФСКА СПРАВКА

1. Документ „Здраве 2020“ одобрен от Регионален комитет на СЗО, септември 2012;
2. Доклад от конференция - Ранно детско развитие: „Право и инвестиция с дълготраен ефект“, 12 - 14. 11. 2014 г. (УНИЦЕФ, Фондация „За нашите деца“, Национална мрежа за децата);
3. Концепция „Цели за здраве 2020“, ДВ бр.14 от 20.02.2015;
4. Качакова В. „Модел за предоставяне на интегрирани медико- социални услуги в лечебните заведения в България“, МУ – София; 2015;
5. Национална здравна стратегия 2014-2020, ДВ бр.101 от 22.12.2015;
6. Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Р България“, ДВ бр. – Приета с Протокол № 8.2 на МС от 24.02.2010

Адрес за кореспонденция:

Даниела Тасева,
гр. Велико Търново, ул. Михаил Кефалов №2
e-mail: daniela.taseva@mu-varna.bg